

פ ר ו ט ו ק ו ל מ ט . 41

מישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום ג'
י"ז בסיון תשי"ב - 10.6.52 בשעה 8.45

ש.ה.

הנוכחים:

- ד. בר רב האי: היו"ר
- י. אורי
- ב. אזניה
- ע. איכילוב
- י. בר יהודה
- ש. גרידי
- מ. וילנר
- ז. טברסקי
- י. כסח
- ש. לורנס
- א. סטופ
- ו. צברי
- ח. רובין
- פ. רוזן
- א. רוזיאל
- א. ריסלט
- י. שפירא

המוזמנים:

- מר קרן צבי - מטעם משרד המשפטים
- מר רוזמי - מזכיר הכנסת
- מר צידון - סגן מזכיר הכנסת
- מר ללנר - מזכיר יושב-ראש הכנסת
- חבר הכנסת הררי (נוכח בשעת הדיון בסעיף 2)

ס ד ר - ה י ו מ

1. קביעת סדר הדיון של הכנסת בהודעת שר האוצר;
2. הדיון בתלונתו של חבר הכנסת רובין על התהגותו של חבר הכנסת הררי בשעת כהונתו כממלא מקום יושב ראש ועדת החוקה חוק ומשפט;
3. קביעת סדר הדיון בחוק שירות המדינה;
4. סדר העבודה של הכנסת וועדותיה;
5. הדיון על ניסוח השאלות והתשובות עליהן.

היו"ר ד. בר רב האי:

נשיאת הכנסת מבקשת מאת היועדה לקבוע את מסגרת הדיון בהודעת

שר האוצר שתימסר היום בכנסת.

ע. איכילוב:

לדעתי צריך להקדיש לוויכוח זה בין שש לתשע שעות, היות והמדובר איננו רק במה שנעשה הפעם על ידי הממשלה, כי אם גם על מה שאנו שומעים כי יש עוד בדעתה לעשות להבא בכיוון זה. אני חושב כי בוויכוח של פחות משמונה שעות אי-אפשר יהיה למצוא את העניין ומאחר שיום ד' מוקדש השבוע לדיון בהצעות לסדר היום, יהיה הכרח להמשיך בדיון זה גם בשבוע הבא.

י. גורני:

אני מתיישב להקדיש לדיון זה את שתי ישיבות הכנסת שתקוילימנה היום, על מנת שבשבוע הבא נוכל לסיים את הדיון על בעיית המנדטנות.

י. בר יצחק:

מאחר שבדיון זה צריך לדון לא רק על מה שכבר נעשה כי אם גם על מה שעדיין לא נעשה, אני מתיישב להקדיש לדיון זה 8 שעות.

תחלום

להקדיש את שתי ישיבותיה של הכנסת ביום ג' לדיון זה; הדיון יתנהל לפי מחתה סיעתי.

ב. הדיון בתלונתו של חבר הכנסת רובין על התנהגותו של חבר הכנסת הררי בשנת תש"ח בתלונתו לועד ראש ועדת החוקה חוק ומשפט.

ה. רובין:

באחת מישיבות ועדת החקיקה החקיקים דיון על אחד החוקים וחבר הכנסת הררי כיהן כיושב-ראש בקשר לדיון באותו חוק ביקשתי להודיע כי אני נמנע וביקשתי זכות להודיע על המניחותי בכנסת. יושב-ראש אותה ישיבה אמר לי שהוא אינו יכול לשמור על כך ואם יש ברצוני למסור הודעה בכנסת, עלי לפנות במליאה אל היושב-ראש. אני חושב כי עמדתו זו של היושב-ראש הייתה בניגוד למקובל היה מקובל אצלנו שמי שאינו מציע הצעה אחרת יכול להבטיח לעצמו זכות למסור הודעה במליאה. זה היה מקובל-הן בתקופת הכנסת הראשונה והן בכנסת השנייה. לא הייתי מביא ענין זה לברור, אילו לא הייתי רואה כאן טכנה של ביטול חקדים נכון, המאפשר לכל מי שאינו מסתייג למסור הודעה עקב המניחות.

י. הררי:

ביחס לאורת הגשת תלונות לוועדת הכנסת, יש לדעת להקפיד על כך שגם הנאשם ידע כי

הוגשה תלונה נגדו, בד בבד עם הגשת התלונה. לעצם הענין, בכדי להבין את רקע המקרה, צריך לדעת מה היו העובדות.

באותה ישיבה מלאתי את מקומו של יושב ראש הוועדה שחלה.

על כדור היום עמד הדיון בחוק בתלונתו של רובין. הצעתי הצעה מסויימת ולבסוף תחלום שהיא אינה שייכת לנושא וסוכם שהחוק יועבר למליאה ללא שינויים.

חבר הכנסת רובין ביקש אותי לרשום לו הסתייגות. בחור יושב-ראש אמרתי כי עלי לדעת מה ההסתייגות. במרמז ארשום אותה. הוא ענה לי שהוא מבקש

הסתייגות כדי להציע למחוק את החוק כולו. לא יכלתי להסכים לכך, משום שיצטעק כי בשעת הדיון על חוק נומרידני חוץ הצעתי למחוק את החוק כולו ויושב-ראש הוועדה פסק כי מאחר שהחוק עבר קריאה ראשונה ותחלום להעבירו לוועדה,

אין אפשרות להציע למחוק אותו. חבר הכנסת רובין אמר שאם כך, הררי הוא רוצח להסתייג ולתציע לשנות את הצעת החוק מן ה-15 לאפריל ל-16 בן.

העמדה הצעה זו להצבעה כי הייתה אפשרות שהיא תתקבל על ידי רוב הוועדה, כך שהחוק יישונה ולא יהיה מקום להסתייגות. ההצעה נתקבלה על ידי הוועדה ללא כל התנגדות. לאחר זאת אמר לי חבר הכנסת רובין שאני חד-צדדי מליים

אלו היו עגבני עלבון קשה מאד, אולם אינני נוהג להיפגע וכמו לא להגיש תלונות רק אז הוא אמר לי שיש ברצוני למסור הודעה בכנסת. עניתי על כך שבשעה שיושב-ראש הוועדה מביא את החוק למנסת לקריאה שניה, אין לו אפשרות להודיע כי ישאא

לאחד מחברי הוועדה רצון למסור הודעה על מיבת המנעותו. לפי הנוהג המקובל מביא יושב-ראש הוועדה את דעת רוב הוועדה בפני הכנסת. אינני זוכר

את מקרה - ואם היה מקרה כזה הררי הוא לדעתי בניגוד לתקנון - שיושב ראש אינו ועדה שהיא חופצת בפני המליאה ופירט כיצד הצביעו חברי הוועדה

בשעת הדיון בה. חבר הכנסת רובין מען שהיו הרבה מאד מקרים שנמסרו הודעות על הימנעות, אולם אלה היו מקרים של המנעות מהצבעה במליאה ולא בוועדה.

אז התברר לי שחבר הכנסת רובין התכוון להודיע במליאה מדוע סיעתו נמנעת מהצביע במליאה הכנסת ובמקרה זה הררי אין זה מענינה של הוועדה ועליו

לפנות לשם כך אל יושב-ראש הכנסת. רק מן התלונה מסתבר לי שחבר הכנסת רובין חזר בו מדעתו והחליט שוב להסביר מדוע הוא נמנע מהצבעה בוועדה -

דבר שאינו שייך למליאה, כפי שכבר הסברתי.

בסופו של דבר, כאשר חולק החוק בכנסת, ראייתי שחבר הכנסת צא רובין רשם לעצמו הסתייגות ביחס לתאריך. הסתייגות זו היא חדשה ולא שמעתי עליה

בוועדה. כאשר הוא נקרא בכנסת לנמק הסתייגותו הוא נעדר מן הישיבה; זה רק משקף את ההשיבות שמיחס חבר הכנסת רובין לענין כולו.

ה. תולדות:

הודעתו מראש בוועדה כי ברצוני להסגיר דרך
ליתור שהיושב-ראש אמר כי חנני איור מסכים
למסירת הודעה, אמרתי כי בקצרה זה עלי לדרוש זכות הסתייגות. שנית
זה הסתייגות בוועדות היושב-ראש דמל חברי הוועדה, וחנני רשומה ודמי גם
היוועדות. המספר שהענין כולו הסתיל בהסתייגות לחוק כולו, היגנה ולא
פרי צמרון לפני.

השאלה העומדת לנגד היגנה חלונה על יושב-ראש מחוזיים, כי אם
הינד לקרר את הנושא לפני נהג היושב-ראש במקרה מסויים הוא נרנן, או איננו
נכון ולתיתך אינו משמש הסדית.

היו"ר ד. בר רב האי:

את נחליל לשמוע את הערותיהם של כל חברי הוועדות
על התחנות איושב-ראש הוועדות, לא יהיה לדבר
סוף. מקרים כאלה יש לברר בתוך הוועדות עצמן.
לגבי המקרה הנידון, חנני חושב כי לאחר שמיטת שני היידיים
הגייט הוועדה כולה לידי מסתנה שהיה כאן מקרה של אי-הבנה ואנו עוברים
לסדר היות.

י. בר יהודה:

ביחס לעבר, אני חושב כי שני היידיים השלימו
ביניהם אשר לעתיד, אני חושב כי יש לברר
באופן יקרונני מה מותר ומה אסור ליושב-ראש הוועדה למסור במליאה ביחס
לדיוני הוועדה; מי הוא הסובב עם יש לחודיע על הימנעות וכו'. יש למסור
את הענין לברור בוועדת המשנה לעניני החקונן, על מנת שייקבע נוהל ברור.

היו"ר ד. בר רב האי:

בעיה היא רמית זה הימסר להכרעתה של ועדה
המשנה לעניני החקונן. ביחס לעבר, היחה אי-הבנה.

י. חרני:

לפי דעתי אין זה הוגן להכריח את שנגודו
הוגשה חלונה, לעזוב את שולחן הביורורים מבלי ש
שיוסבר לו מה היחה החלונה ומה אי-ההבנה.

י. שפירא:

אני מקבל את דעתו של חבר הכנסת בר-יהודה
ביחס לשאלה העקרונית שהוא עורר, ואני חושב
כי היצחק נחפלה. לגבי המקרה הנידון, אינני חושב שהיה מקום להגשת חלונה,
האשר הינני זוכר שיושב-ראש אנו ועדה שהיא מסר ~~שש~~ שבשעה ההצבעה במליאה
מישאו נמנע.

היו"ר ד. בר רב האי:

בעצמי הודעתי כמה וכמה פעמים במליאה שבשעת הדיון
בוועדה לא היו הסתייגויות, אולם היעה זו או א
אחרת רוצה להוסיף על הנימוקים שהניעו אותה להימנע מן ההצבעה.

י. כספה:

אני מבין שהבר הכנסת רובין רצה להודיע
מדוע סיעתו נמנעה מן ההצבעה במליאה. לעומת
זאת הבין חבר הכנסת חרני שהוא רצה להסתייג במליאה מדוע סיעתו נמנעה מן
ההצבעה בוועדה ולכן לא היה מקום וחקדית. כאן מקום אי-ההבנה.

היו"ר ד. בר רב האי:

אני קובע שהיחה כאן אי-הבנה.

ג. פגיעת סדר הדיון / בחוק שירות הסדית

בר יהודה:

אני מציע שהדיון יהיה אישי ולכל נואם יוקצבו
25 דקות.

א. רוניאל נאור:

אני מסבלת הצעה זו, בחנאי שלא יוגבל מספר אצא
הנואמים.

ב. אונתה:

אני מציע דיון סיעתי במסגרת שש שעות.

י. בר יהודה:

אם הדיון יהיה סיעתי, אנו מציעים 10 שעות ויתכן
שגביא הצעה להצבעה אי-אמון בממשלה.

הוחלט להקדיש 7 שעות לדיון סיעתי בנושא הנ"ל.

ד. סדר הנושאים להעברת הנושאים.

הינו"ר ד. בר-רב-האי:

נבחרה ועדה משנה לדיון בנושאים שהיה
הו"ק לידי חכמה שיש לחבר מיושב-ראש
הוועדה להתחיל את השיבות בדיוק בשעה שנקבעה ולסיימן לא לפני הזמן, בכל
מספר של שש-שבעים. כן הו"ק לעבודת הוועדה להתחיל בשעה 8 בבוקר.
ביחס לעבודת המליצה היו שתי היענות: א. השיבות ביום ד'
תקופות 14-17; ב. השיבות ביום ד' תקופות 13-16.

ג. איכילוב:

דעה הוועדה הייתה שכל ידי ניגול מלוא הזמן
הנותר לרשות הוועדה, אפשר יהיה להגדיל את
כריון עבודתן.

ביחס לעבודת המליצה, הייתה דעה שיש להחזיר ולהבין מנשיאות חכמה
לעשות את הסידוריה מתאימה כדי שאפשר יהיה לשבת ללא הפסקות. הייתה הצעה
שביום ג' העבודה הוועדה ע"ש שעה 20.00 ואילו המליצה תשג בשעה זו ועד
שעה 23.00. דעה אחרת אמרה שיש לקיים את מליצה חכמה אחרי הצהריים
ואילו הוועדה תמשיכה את עבודתן בערב. לגבי יום ד' הובעה הדעה שאין
להאריך יותר מדי בישיבת המליצה, באשר חברי חכמה עסוקים באותו יום
ואם העבודה במסלגיהם ואילו שעות הבוקר, מ-8 עד 1, מפסיקות להתחיל לשתי
מספרות של ישיבות הוועדה.

ב. בר-יהודה:

אני חושב שקודם כל יש לפנות אל נשיאות
חכמה כדי ששיבות לא תיפסקנה לפני
הזמן שנקבע.

ביחס להתחלת עבודת הוועדה, אינני חושב שיהיה זה
מעשי להתחיל את השיבות בשעה 8 בבוקר. מוטב לקבוע את השיבות בשעה
8.30 ולדייק בהתחלת השיבות.

ב. אונגיה:

ביחס לישיבות בימים ב' וג' נחבקשתי על ידי
יושב-ראש חכמה למסור שלמרות כל מאמציו הוא
לא הצליח למצוא הסדר שיאפשר את עבודת הקאנונים ללא הפסקה, ומשום כך
אין הצעה לביטול ההפסקות. ניתנה לביצוע.
לפי דעתי צריך לקיים את ישיבת יום ד' בשעות 14-17,
כדי לאפשר לוועדה לעבוד לפני הצהריים בשקט. להתחיל את השיבות בשעה
13 במקום בשעה 12 - כפי שאנו נוהגים עתה - אין בכך למעשה כל שינוי.

ג. איכילוב:

הייתה הצעה שהוועדה תשבנה ביום ד' עד שעה
10, החליטה חכמה בשעות 10.30 עד 12.30,
ועם יהיה אורך בעבודה נוספת של הוועדה! הן תוכלנה להתכנס אחרי שעה
12.30. אם לא תתקבל הצעה לקיים את ישיבת המליצה מ-13.00 - 16.00,
אחמך בהצעה זו.

ג. שפירא:

אני מציע להפסיק את השיבות ל-10 דקות, על-א
מנת לאפשר נסיון להגיע לידי דעה מוסכמת.

ה הצעה נחקה לה.

- הוחלט: א. ביום ד' תקיים חכמה את ישיבתה בשעות 13.30 - 16.30. הסדר זה נכנס לחוקפו החל מיום ד' 18 ביוני 1952;
 - ב. ישיבות ועדת חכמה הקומימנה בימים ג' ו-ד' בשני א מחזוריים: המחזור הראשון בשעות 8.30 - 10.45, והמחזור השני בשעות 10.45 - 13.00.
- על יושבי-ראש הוועדה יהיה להקפיד על התחלת
וסיום השיבות במועדן, בכל מספר של משתתפים.

ה. הניגון על ניכוח השמיעות והחשובות עליהן:

הינו"ר ד. בר-רב-האי:

נחבקשתי להעלות סעיף זה על-ידי יושב-ראש
חכמה.

שה/רב

מ. רוזטי:

כוונת הנשיאות היתה למעשה רק לחלק הראשון, כלומר לאופן ניסוח השאלות.

הנשיאות מבקשת הדרכה בענין זה מאת ועדת הכנסת. בתקנון הכנסת כתוב שהשאלות צריכה להיות מנוסחת בקיצור ובצורה הראויה לשאלות. במשך כל זמן כהונתה של הכנסת הצלחנו בדרך כלל לבוא לידי הסכמה עם מגישי השאלות, אם כי לפעמים בקושי. בזמן האחרון התחלנו לקבל שאלות בעלות צורה שונה לגמרי. אחדות מן השאלות שהוגשו קיבלו ממש צורה מאמהים. כך, למשל, אני יכול להציג בפניכם שאלות של חבר הכנסת ציזלינג הכתובה על פני שני דפים ומחצה, היא מצטטת מאמר שלם של אחד העיתונים ורק בסופה הוא שואל את ראש הממשלה אם הוא מוכן לתת הוראות ביחס לפירסום חומר מסוג זה, על מנת שמאמרים כאלה לא יופיעו בפירסומי הממשלה. הבאתי את הדבר לפני הנשיאות וקיבלתי הוראה להחזירו לחבר הכנסת ציזלינג ולבקש ממנו שני דברים: לנסח את השאלות בקיצור רב יותר ולשוות לה צורה מתאימה. בעקבות פנייתי זו חלק חבר הכנסת ציזלינג את המאמר ל-5 חלקים והגיש 5 שאלות, כל אחת באורך עמוד. ברצוני לציין שבדרך כלל אני מנסה לבוא להסדר עם השואל בטרם אני מביא את הדבר בפני הנשיאות, ולעתים קרובות מאוד הם מקבלים את דעתי ומשנים את השאלות בהתאם לתקנון.

באנגליה, ממנה לקוח הנוהג של השאלות, נקבע כלל לפיו תייבת השאלות להתחיל בשאלה ולא בהקדמה. משום שראיתי כי השאלות מתחילות לקבל צורה לגמרי שונה מן הרצוי, חשבתי שיש להעלות שאלה זו לדיון. הדרך היחידה בה אפשר ללכת, לדעתי, כדי לתקן את המצב היא, להגדיר שלמגיש שאלות ישנה אמנם רשות להקדים הקדמה לשאלתו, העשויה להבהיר את כוונת השאלות, אולם יש לומר בפירוש שהקדמה זו יכולה להיות במסגרת שורות אחדות בלבד. כן יש להגיש שהשואל אינו יכול לחוות את דעתו הוא, כי אם יכול רק לשאול את דעתו, או על האמצעים בהם הוא חושב לנקוט לגבי המקרה הנידון.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

צא פרק י"ז של התקנון קובע בדיוק כיצד יש לנהוג לגבי השאלות ומה הן הסמכויות שבידי הנשיאות, במקרה שחברי הכנסת אינם שומרים על הוראותיו של פרק זה.

י. כפה:

אני מציע לקבוע מספר שורות מכסימאלי עבור השאלות, כי כל הגדרה אחרת לא תהיה בתיקיים. אני בטוח שכל חבר כנסת יוכל להסתגל למסגרת זו.

ע. איכילוב:

בדרך כלל אין להתנגד למגמה שהשאלות מתחילות להיות קצרות. אם מבין 100 שאלות ישנה שאלות אחת או שתיים שהן ארוכות קצת יותר, מגדיר התקנון מה הן סמכויות הנשיאות וכיצד עליה לנהוג לגביהן. בהצעת התקנון נכלל סעיף לפיו על שרי הממשלה לענות תוך שבועיים אולם התשובות למרבית השאלות אינן מתקבלות תוך תקופה זו. על מזכירות הכנסת להעיר לממשלה בשם הנשיאות על ענין זה. אין לנו השפעה על תוכן התשובה וצורתה, אך יש להקפיד על פרק הזמן העובר מאז הגשת השאלות ועד לקבלת התשובה עליה.

זכותו של השר היא לענות על השאלות כפי שהוא מוצא לנכון, אולם מחובתו לענות לענין, ובמקרים רבים התשובות אינן שומרות על עיקרון זה. לפעמים הוא עונה בצורה מתחמקת. אני מציע לקבל את הפניה לקצב את השאלות בתור משאלה, ונסכם גם את דעתנו ביחס לתשובות השרים.

י. בר יהודה:

לפי א דעתי מגלה הנשיאות יחס שונה לשאלות של חברי כנסת שונים. אפשר נמסרו להוכיח זאת על סמך "דברי הכנסת" ואורך השאלות שהודפסו שם, כלומר אצל חברי הכנסת וקיבלו תשובות מן השרים, אם ישנה חומרה, היא צריכה לחול על כולם.

מ. רוזטי:

נכון שהסכמנו להעברת מספר שאלות ארוכות, אולם בזמן האחרון מספרן של שאלות אלו גדל כל כך עד שראינו צורך להעלות את הבעיה. אין לדבר כאן על הפליה.

י. בר יהודה:

לגופו של ענין, אני חושב כי ההגדרות בתקנון מספיקות בהחלט. אם ישנם חברי כנסת המגישים שאלות ארוכות מדי, יש להעיר להם על כך ולבקש אותם לקצר את הנוסח. יתם עם זאת צריך להיות ברור שעל השואל גם להסביר את שאלתו ולפעמים עליו לצטט לשם כך מקורות שונים. צא בהצעת התקנון כתוב שכל ההגבלות המצויינות בסעיפים הסוגעים לשאלות הלוח גם על השרים. אני מצטער להודיע שעד כה לא היתה אף תשובה של אחד השרים, שהחזרה על ידי הנשיאות. היו מקרים רבים של מתן

מ. וילנר:

אם לאחר תקופה של שבועיים לא נחקבלה תשובה לשאלתה, הייבת הנשיאות, באמצעות המזכירות, להעיר על כך לממשלה. אם עבר עוד שבוע ללא תשובה, צריכה הנשיאות להביא את הענין בפני ועדת הכנסת אשר תחליט כיצד צל לנהוג לגבי המקרה. אם לא תמצא הדרך להיב את הממשלה להגשים את התקנון, תמשיך הממשלה להתחמם גם לעבא לנהוג השאלות כפי שהיא מתחממת עכשיו. מלבד זאת אני מציע שפעם בשבוע תינתן לחברי הכנסת האפשרות - לאחר הודעה מוקדמת של יום אחד לנשיאות הכנסת - לשאול שאלה אחת. על-ידי כך תינתן להבר הכנסת האפשרות להפנות תשומת לב לענין אשר הוא חושב אותו לדחוף מאוד מבחינה ציבורית.

פ. רוזן:

פרק התקנון הנוגע לשאלות נותן פתרון לכל השאלות הללו, ואם הנשיאות איננה יכולה להת/ליט בעצמה להשתמש בסמכויות הניתנות לה על-ידי התקנון, היא איננה צריכה לתפש משענה בוועדת הכנסת. צריך להיות ברור כי השאלות יכולה להיות מכשיר מאוד יעיל כדי לשאול דבר מה בקיצור ולקבל עליו תשובה קצרה ולענין. אם רוצים לצרף בתור נספח ספר, הרי השאלות אינה המכשיר הנכון.

בענין החשובות, היתה לי הזדמנות להדריך את המשרד שלי בהכנת התשובות והבאתי אותם לידי הכרה שהעיקר בתשובה לשאלות הוא להשיב תשובה אמת ולא להתחמק. אילו אפשר היה באמת להוכיח שניתנה תשובה שיש בה התחמקות או אפילו סילוף מסויים, צריך להזמין את השר ולהבהיר את הענין.

בנוגע למועד מתן התשובה, אחרון בכל חבר כנסת שיעלה הצעה לסדר היום בנוגע לכך שלא קיבל תשובה חוך שבועיים. יתכן שהנסיון לימד ש-14 יום הם תקופה קצרה מדי לשם הכנס החומר למתן התשובה. במקרה כזה צריך השר להתקשר עם השואל ולבקש ממנו להסכים לדחיית מועד מתן התשובה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00.